

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра теорії і практики журналістики

Затверджено
на засіданні кафедри теорії і
практики журналістики
факультету журналістики
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня
2023 р.)

доц. Мар'ян ЛОЗИНСЬКИЙ

Силабус з навчальної дисципліни
«Медіабезпека»,
яку викладають в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів-2023

Назва дисципліни	«Медіабезпека»
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра теорії і практики журналістики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі дисципліни	Лекції: Войтович Наталія Олегівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри теорії і практики журналістики; Практичні: Сиваківський Ярослав Петрович, асистент кафедри теорії і практики журналістики.
Контактна інформація викладачів	nataliya.voytovych@lnu.edu.ua , https://journ.lnu.edu.ua/employee/vojtovych-n-o yaroslav.syvakivskyi@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/syvakiivskyi-ya-p Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 202
Консультації до дисципліни відбуваються	У день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю зі студентами). Можливі й онлайн-консультації через Telegram, WhatsApp, Messenger, Zoom, або подібні ресурси. Для погодження часу онлайн-консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/mediabezpeka.pdf
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Медіабезпека» є нормативною дисципліною зі спеціальності 061 – журналістика для освітньо-професійної програми «Журналістика» другого (магістерського) рівня вищої освіти, яку викладають в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Медіабезпека» покликана забезпечити основні навички в інформаційній та цифровій безпеці журналістів, а також навчити подбати про психологічне та фізичне здоров'я майбутніх медійників, надати студентам комплекс знань із психології сприйняття інформації, медійної грамотності та критичного мислення.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення навчальної дисципліни «Медіабезпека» є засвоєння студентом комплексу знань для ефективної професійної діяльності, вмілої роботи у мирний час та в екстремальних умовах, а також забезпечення захисту фізичного та психологічного здоров'я у час війни. Цілі курсу навчити студентів: 1. проводити верифікацію та фактчекінг інформації/фото/відео за допомогою онлайн-інструментів для безпечного та правдивого поширення інформації в медіа; 2. аналізувати медіаконтент та виокремлювати відповідні наративи; 3. забезпечувати персональну цифрову безпеку; 4. оцінити ризики під час виконання редакційного завдання в мирний та під час війни; 5. формувати діалог з особами, які пережили стрес/травматичні події.

**Література для
вивчення дисципліни**

Базова література

1. Діпфейк та дезінформація : практич. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
2. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: Монографія – Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.
3. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с. Доступно з : <https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf>
4. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с.
Доступно з : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>
5. Посібник з журналістської етики. К.: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. Доступно з : <https://cje.org.ua/library/posibnyk-z-zhurnalistskoi-etyky/>

Додаткова література

1. Медіабезпека: як не стати жертвою дезінформації та фейків? [Електронний ресурс] / Доступно з: <https://trkmart.tv/mediabezpeka-yak-ne-staty-zhertvoyu-dezinformatsiyi-ta-feyktiv/>
2. Потятиник Б. Інтернет-журналістика : межі професії [Електронний ресурс] / Борис Володимирович Потятиник / Доступно з : <http://www.mediakrytyka.info/za-scho-krytykuyut-media/internet-zhurnalistyka-mezhi-profesiyi.html>
3. Решетула Т. Проблема формування базових компетентностей майбутнього журналіста в процесі вивчення дисципліни «Медіабезпека» / Тетяна Решетула / Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2017. Випуск 42. С. 69–74
4. Романюк А. Інформаційні вкиди російсько-української війни. Рівне: РЦСП, НотаСнота, 2022. 39 с.
5. Як, коли, де працює діалог. Практичний посібник. К., 2019. 52 с.
<https://www.osce.org/files/f/documents/3/c/422822.pdf>

Інтернет-джерела

1. Посібник з верифікації [Електронний ресурс] / Доступно з : <https://www.aup.com.ua/book042/>
2. A Guide to Mobile Phones – A short guide, for activists, to using mobile phones safely and securely [Електронний ресурс] / Доступно з : <https://www.bbva.com/en/guide-using-cell-phone-safely/>
3. A Guide to Mobile Security for Citizen Journalists [Електронний ресурс] / Доступно з : <http://docplayer.net/14097175-A-guide-to-mobile-security-for-citizen-journalists.html>
4. On Locational Privacy, and How to Avoid Losing it Forever [Електронний ресурс] / Доступно з : <https://www.eff.org/wp/locational-privacy>
5. Security in-a-box (tools and tactics for your [Електронний ресурс] / Доступно з : [digital security](https://securityinabox.org/)), <https://securityinabox.org/>

	6. https://prometheus.org.ua/
Обсяг дисципліни	<p>Денне навчання: 30 год. аудиторних занять (10 год. лекційні заняття, 20 год. практичні заняття) та 60 год. самостійної роботи.</p> <p>Заочне навчання: 12 год. аудиторних занять (4 год. лекційні заняття, 8 год. практичні заняття) та 78 год. самостійної роботи.</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення дисципліни здобувач буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● основні засади безпеки журналіста під час роботи в умовах конфлікту; ● особливості інформаційної та цифрової безпеки; ● правила спілкування у конфліктній ситуації; ● основні правила верифікації інформації. <p>У процесі навчання студенти повинні набути певних знань, щоб уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● верифікувати інформацію; ● застосовувати стандарти та практики конфліктно-чутливої журналістики; ● створювати безпечне цифрове середовище для збереження інформації та написання матеріалів; ● оцінювати фізичні та психологічні ризики в журналістській роботі. <p>Після вивчення дисципліни «Медіабезпека» у здобувачів сформуються такі загальні та спеціальні компетентності:</p> <p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми. СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</p> <p>Після вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен досягнути таких програмних результатів навчання:</p> <p>РН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.</p>
Ключові слова	медіабезпека, цифрова безпека, верифікація, оцінка ризиків.
Формат дисципліни	Очний/заочний
Теми	Див. Схема курсу
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру у вигляді тестів.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких навчальних дисциплін як «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Соціальні медіа», «Медіатекст: проблеми жанрології».

Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	Лекція, презентація, дискусія, групова робота, метод проєктів, інтерактивні методи навчання: рольова гра, ситуативна гра (симуляція), метод мозкової атаки, кейс-метод, елементи онлайн-навчання: робота з онлайн-дошкою на платформі Padlet, Jamboard, Mentimeter.
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проєктор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Навчальна дисципліна «Медіабезпека» оцінюється за 100 бальною шкалою. Під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи контролю знань студентів.</p> <p>Форми поточного контролю: оцінювання усних виступів студентів на практичних заняттях або сертифікат про успішне проходження онлайн-курсу (за участь в обговоренні теми студент може отримати до 2 балів на кожному семінарському занятті – максимум 40 бали); оцінювання індивідуальних завдань (комплексне оцінювання самостійної роботи – 10 балів: у першому змістовому модулі – 5 балів (написання есе «Формування наративів про ВПО та біженців»), у другому змістовому модулі – 5 балів (розробка карти ризиків під час виконання редакційного завдання (завдання на вибір).</p> <p>Екзаменаційний тест – 50 балів. Загалом 100 балів.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Слухачі в обов'язковому порядку повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених цією дисципліною. Література. Усю літературу для забезпечення вивчення дисципліни студенти опрацьовують самостійно. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Заохочується до використання також й інша література та джерела, яких немає у переліку рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування. Оцінюванню підлягають лише оригінальні дослідженнями.</p>
Питання до екзамену	<p>Що таке медіабезпека? Які основні правила цифрової безпеки ви знаєте? Дайте визначення фейку. Що таке дезінформація? У чому небезпека пропаганди? Як проводити верифікацію інформації? Що таке фактчекінг? Які основні правила створення паролів? Що таке наратив? Як перевірити відео/зображення? Які основні правила роботи на ПК у місцях загального користування ви знаєте? Як оцінити ризики перед виконанням редакційного завдання? Як скласти контрольний список? Які правила поведінки під час роботи у зоні бойових дій? Що потрібно робити журналісту у разі затримання (позбавлення волі). Які існують вимоги до формування діалогу з особами, що пережили стрес.</p>

Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.
-------------------	--

Схема курсу

Тиж. /	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Інформаційна та цифрова безпека журналіста					
1-2 тижні	<p>Тема 1. <i>Дезінформація та пропаганда в інфопросторі: методи протистояння.</i></p> <p><i>Побудова процесу верифікації інформації.</i></p> <p>1.Фейки та дезінформація у роботі журналістів: методи розпізнавання та протистояння. 2.Формування наративів з допомогою медіаконтенту. 3.Верифікація та фактчекінг у соціальних мережах. 4.Перевірка зображень та відео.</p>	<p>Лекція / Практичні заняття</p> <p>2год./4год.</p>	<p>1. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.</p> <p>2. Медіабезпека: як не стати жертвою дезінформації та фейків? [Електронний ресурс] / Доступно з: https://trkmart.tv/mediabezpeka-yak-ne-staty-zhertvoyu-dezinformatsiyi-ta-feykiv/</p> <p>3. Романюк А. Інформаційні викиди російсько-української війни. К.: НотаЄнота, 2022. 39 с.</p> <p>4. Посібник з верифікації [Електронний ресурс] / Доступно з : https://www.aup.com.ua/book042/</p>	<p>Ознайомлення з формуванням наративів за допомогою медіаконтенту. Написання есе «Формування наративів про ВПО та біженців</p> <p>Проведення фактчекінгу та верифікації інформації та відео, або</p> <p>пройти відповідний курс «Інформаційна гігієна під час війни» на платформі масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus» (див. інтернет-джерела). Сертифікат про успішне завершення навчання буде зарахований як успішне проходження теми.</p>	2 тижні

				(12 год. самостійної роботи)	
3-4 тижні	<p>Тема 2. Цифрова безпека в роботі журналіста.</p> <p>1.Робота на ПК (місяця загального користування, офіс, дім). 2.Інтернет та поштові сервіси. 3.Робота із соціальними мережами. 4.Безпека персональних даних та гаджети. Паролі.</p>	<p>Лекція / Практичні заняття</p> <p>2год./4год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: Монографія – Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с.. 2. Потятиник Б. Інтернет-журналістика : межі професії [Електронний ресурс] / Борис Володимирович Потятиник / Доступно з : http://www.mediakrytyka.info/zascho-krytykuyut-media/internet-zhurnalistyka-mezhi-profesiyi.html 3. A Guide to Mobile Phones – A short guide, for activists, to using mobile phones safely and securely [Електронний ресурс] / Доступно з : https://www.bbva.com/en/guide-using-cell-phone-safely/ 	<p>Робота із соціальними мережами та аналіз безпеки персональних даних</p> <p>Аналіз своєї цифрової безпеки, або</p> <p>пройти відповідний курс «Цифрова безпека журналістів та інших працівників медіа» на платформі масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus» (див. інтернет-джерела). Сертифікат про успішне завершення навчання буде зарахований як успішне проходження теми.</p> <p>(12 год. самостійної роботи)</p>	2 тижні
Змістовий модуль 2. Оцінка фізичних та психологічних ризиків у роботі журналістів					
5-6 тижні	<p>Тема 3. Безпека журналіста під час службового відрадженьня.</p> <p><i>Оцінка ризиків під час виконання редакційного завдання.</i></p> <p>1.Житло, переїзди, комунікація. 2.Контрольний список: сумка репортера. 3.Поведінка</p>	<p>Лекція / Практичні заняття</p> <p>2год./4год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАПТЕ», 2016. 118 с. Доступно з : https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf 2. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с. Доступно з : https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168 	<p>Скласти контрольний список для поїзди</p> <p>Скласти карту ризиків</p> <p>(12 год. самостійної роботи)</p>	2 тижні

	журналіста у разі затримання (позбавлення волі). 4.Робота у надзвичайних ситуаціях.				
7-8 тижні	Тема 4. <i>Заходи безпеки та мінімізація ризиків репортерської та розслідувальної роботи під час війни. Безпека журналіста у зоні бойових дій.</i> 1.Обережність під час роботи у зоні бойових дій. 2.Фізична та цифрова безпека обладнання. 3.Інтерв'ю в зоні бойових дій.	Лекція / Практичні заняття 2год./4год.	1. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с. Доступно з : https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf 2. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с. Доступно з : https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168	Описати ризики фізичних загроз (12 год. самостійної роботи)	2 тижні
9-10 тижні	Тема 5. <i>Культура безпечного діалогу, допомога після фізичних та психологічних травм.</i> 1. Формування діалогу з особами, які пережили стрес та травматичні події. 2. Інтерв'ю, пов'язані з викриттям воєнних злочинів. 3. Стандарти та етичні засади журналістської діяльності. 4.Етичні дилеми під час війни.	Лекція / Практичні заняття 2год./4год.	1. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с. Доступно з : https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168 2. Як, коли, де працює діалог. Практичний посібник. К., 2019. 52 с. https://www.osce.org/files/f/documents/3/c/422822.pdf 3. Посібник з журналістської етики. К.: Комісія з журналістської етики, 2023. 129 с. Доступно з : https://cje.org.ua/library/posibnyk-z-zhurnalistkoi-etyky/	Опрацювати літературу з формування діалогу з особами, що пережили стрес та травматичні події, або пройти відповідний курс «Як протидіяти сексуальному насильству, пов'язаному з війною, та надавати допомогу постраждалим: що має знати кожен та кожна» на платформі масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus» (див. інтернет-джерела). Сертифікат про	2 тижні

				успішне завершення навчання буде зарахований як успішне проходження теми. (12 год. самостійної роботи).	
--	--	--	--	--	--

Розробила _____ доц. Войтович Наталія Олегівна _____

(підпис)